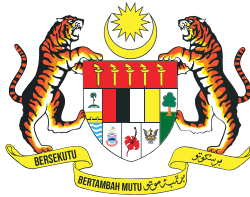

MENGHORMATI LAMBANG-LAMBANG KEBESARAN NEGARA

**JATA NEGARA,
JALUR GEMILANG DAN
ALAT-ALAT KEBESARAN DIRAJA**

MENGHORMATI LAMBANG-LAMBANG KEBESARAN NEGARA

**JATA NEGARA,
JALUR GEMILANG DAN
ALAT-ALAT KEBESARAN DIRAJA**

• RUKUN NEGARA •

BAHAWASANYA NEGARA KITA MALAYSIA mendukung cita-cita untuk mencapai perpaduan yang lebih erat dalam kalangan masyarakat:

- Memelihara satu cara hidup demokratik;
- Mencipta satu masyarakat yang adil di mana kemakmuran negara akan dapat dinikmati bersama secara adil dan saksama;
- Menjamin satu cara yang liberal terhadap tradisi-tradisi kebudayaannya yang kaya dan berbagai-bagai corak;
- Membina satu masyarakat progresif yang akan menggunakan sains dan teknologi moden;

MAKA KAMI, rakyat Malaysia, berikrar akan menumpukan seluruh tenaga dan usaha kami untuk mencapai cita-cita tersebut berdasarkan prinsip-prinsip yang berikut:

**Kepercayaan Kepada Tuhan
Kesetiaan Kepada Raja Dan Negara
Keluhuran Perlembagaan
Kedaulatan Undang-Undang
Kesopanan Dan Kesusilaan**

KEMENTERIAN KOMUNIKASI
DAN MULTIMEDIA MALAYSIA

ISBN 978-983-54-0610-2

Cetakan Pertama 2020

Hak cipta terpelihara. Tidak dibenarkan
mengeluar ulang mana-mana bahagian teks,
ilustrasi dan isi kandungan buku ini dalam
apa jua bentuk dan dengan apa jua cara, sama
ada secara elektronik, fotokopi, mekanik,
rakaman atau cara lain kecuali
dengan izin bertulis daripada
Jabatan Penerangan Malaysia.

Diterbitkan oleh:

Bahagian Penerbitan Dasar Negara,
Jabatan Penerangan Malaysia,
Aras 13, Kompleks Kementerian Komunikasi,
Lot 4G9, Persiaran Perdana, Presint 4,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
62100 Putrajaya, Malaysia.

Telefon: +603-8911 3440

Faksimile: +603-8911 4957

Laman sesawang: www.penerangan.gov.my

E-mel: webmaster@inform.gov.my

No. Imprint: B.002 (B.M) NOV 2020 (100.)

SIDANG REDAKSI

PENASIHAT

YBhg. Dato' Sri Haji Mohammad Mentek
Ketua Setiausaha
Kementerian Komunikasi dan Multimedia Malaysia

YBhg. Dato' Mohd Sukari Ab. Hamid
Ketua Pengarah
Jabatan Penerangan Malaysia

SIDANG PENGARANG

KETUA EDITOR

Wan Azizah Wan Omar

EDITOR DAN PENYELARAS

Iza Kasmiza Kasmijan

PEREKA KULIT DAN REKA LETAK

Farisah Ibrahim

FOTOGRAFI

Unit Foto
Bahagian Komunikasi Visual dan Seni Reka
Jabatan Penerangan Malaysia

PENGEDARAN

Unit Stor
Bahagian Khidmat Pengurusan dan Kewangan
Jabatan Penerangan Malaysia

PENCETAK

MyEra Cetak Sdn Bhd
No. 20 Jalan 12/10
Taman Koperasi Polis Fasa 1
68100 Kuala Lumpur

Perpustakaan Negara Malaysia Data Penkatalogan-dalam-Penerbitan
MENGHORMATI LAMBANG-LAMBANG KEBESARAN NEGARA : JATA NEGARA,
JALUR GEMILANG DAN ALAT-ALAT KEBESARAN DIRAJA / KETUA EDITOR
Wan Azizah Wan Omar ; EDITOR DAN PENYELARAS Iza Kasmiza Kasmijan.
1. Crests--Malaysia.
2. Emblems, National--Malaysia.
3. Flags--Malaysia.
4. Regalia (Insignia)--Malaysia.
5. Government publications--Malaysia.
I. Wan Azizah Wan Omar. II. Iza Kasmiza Kasmijan.
929.609595

KANDUNGAN

Bab 1 JATA NEGARA

| 4

- Pengenalan
- Fakta Jata Negara
- Kod Warna Jata Negara
- Pemakaian Lambang Jata Negara
- Pengecualian Pemakaian Lambang Jata Negara

Bab 2 BENDERA MALAYSIA: JALUR GEMILANG

| 9

- Pengenalan
- Hak Mengibarkan Jalur Gemilang
- Terminologi Jalur Gemilang
- Warna Asas Jalur Gemilang
- Cara Membuat Jalur Gemilang
- Ukuran dan Jenis Bendera Jalur Gemilang
- Cara Mengibarkan Jalur Gemilang
- Tempat, Hari Dan Masa Mengibarkan Jalur Gemilang
- Menghormati Jalur Gemilang
- Penggunaan Jalur Gemilang
- Akta-Akta Yang Melindungi Agar Penggunaan Lambang-Lambang Kebesaran Negara Dihormati Dan Dipatuhi
- Cara Pelupusan Jalur Gemilang
- Susunan Keutamaan Bendera
- Arah Pandangan Pengibaran Jalur Gemilang
- Susunan Dan Kedudukan Jalur Gemilang Apabila Dikibarkan

Bab 3 ALAT-ALAT KEBESARAN DIRAJA

| 45

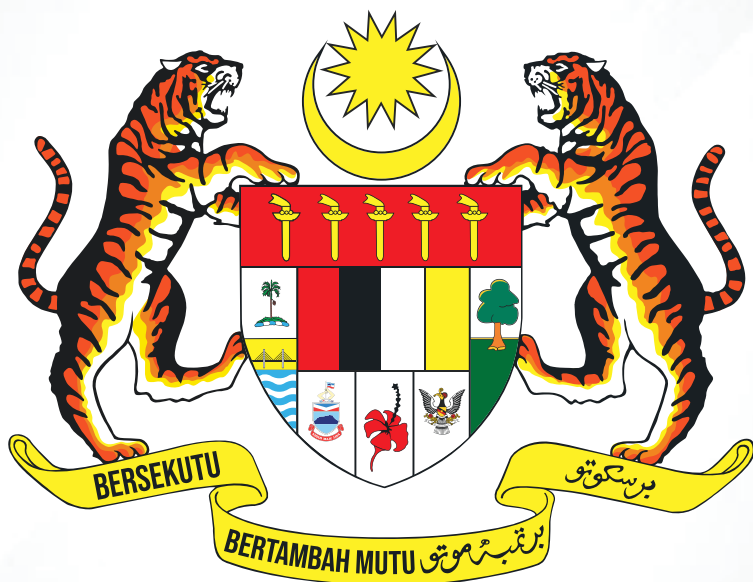
- Keris Panjang Diraja
- Cogan Agama
- Cogan Alam
- Cokmar
- Pedang, Keris Panjang Dan Sundang Diraja
- Payung, Ubur-Ubur Kuning Dan Tombak Berambu

Bab 4 TATACARA PENGGANTUNGAN POTRET RASMI

| 50

- Pengenalan
- Elemen-Elemen Bagi Penggantungan Potret Rasmi

JATA NEGARA

PENGENALAN

Jata Negara merupakan lambang rasmi kerajaan Malaysia yang telah diperkenankan oleh Raja-Raja Melayu dan diwartakan pada 27 Mei 1952. Jata Negara yang berkuat kuasa sehingga kini adalah melalui Warta Kerajaan P.U. (B) 563: Statut-Statut Lambang Negara Malaysia bertarikh 20 September 1990.

FAKTA JATA NEGARA

- **Bintang pecah 14** menandakan 13 buah negeri dan Kerajaan Persekutuan

- **Anak Bulan dan Bintang** sebagai lambang agama Islam yang diangkat sebagai agama bagi Persekutuan

- **Dua Ekor Harimau** menyokong perisai melambangkan keberanian, kegagahan dan kekuatan

- **Lima Bilah Keris** melambangkan Negeri-negeri Melayu Tidak Bersekutu iaitu Johor, Kedah, Perlis, Kelantan dan Terengganu

- **Pokok Melaka** melambangkan negeri Melaka

- **Jata Sarawak** melambangkan Sarawak

- **Jata Sabah** melambangkan Sabah

- **Pokok Pinang dan Jambatan Pulau Pinang** melambangkan negeri Pulau Pinang

- **Warna Merah, Hitam, Putih dan Kuning**
 - Hitam dan putih melambangkan warna bendera negeri Pahang;
 - Merah dan kuning melambangkan warna bendera negeri Selangor;
 - Hitam, putih dan kuning melambangkan warna bendera negeri Perak; dan
 - Merah, hitam dan kuning melambangkan warna bendera Negeri Sembilan.
 - Empat buah negeri ini adalah Negeri-negeri Melayu Bersekutu.

BERSEKUTU
BERTAMBAH MUTU

- **Cogan "BERSEKUTU BERTAMBAH MUTU"** ditulis dengan tulisan rumi di sebelah kiri dan tulisan jawi di sebelah kanan

- **Warna kuning pada awan-awan** adalah warna diraja bagi Duli-Duli Yang Maha Mulia Raja-Raja Melayu

- **Bunga Raya** di tengah-tengah merupakan Bunga Kebangsaan Malaysia

KOD WARNA JATA NEGARA

• Anak Bulan dan Bintang

C: 0% M: 0%
Y: 100% K: 0%

• Lima Bilah Keris

C: 0% M: 100%
Y: 100% K: 0%

C: 0% M: 0%
Y: 100% K: 0%

• Pokok Pinang dan Jambatan Pulau Pinang

C: 100% M: 0%
Y: 0% K: 0%

C: 0% M: 0%
Y: 100% K: 0%

C: 50% M: 70%
Y: 0% K: 100%

C: 0% M: 0%
Y: 0% K: 0%

C: 100% M: 0%
Y: 100% K: 0%

C: 38% M: 75%
Y: 75% K: 0%

• Dua Ekor Harimau

C: 50% M: 70%
Y: 0% K: 100%

C: 0% M: 85%
Y: 100% K: 0%

C: 7% M: 59%
Y: 95% K: 0%

C: 0% M: 0%
Y: 100% K: 0%

• Warna Merah, Hitam, Putih dan Kuning

C: 0% M: 100%
Y: 100% K: 0%

C: 50% M: 70%
Y: 0% K: 100%

C: 0% M: 0%
Y: 0% K: 0%

C: 0% M: 0%
Y: 100% K: 0%

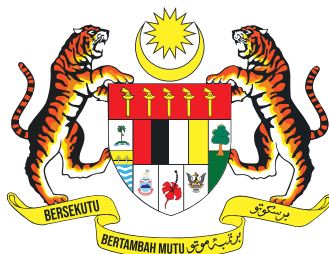
• Bunga Raya

C: 0% M: 100%
Y: 100% K: 0%

C: 50% M: 70%
Y: 0% K: 100%

• Jata Sabah

C: 100% M: 93%
Y: 20% K: 10%

C: 80% M: 41%
Y: 0% K: 0%

C: 45% M: 5%
Y: 0% K: 0%

C: 0% M: 93%
Y: 91% K: 0%

C: 2% M: 5%
Y: 32% K: 0%

C: 0% M: 0%
Y: 0% K: 0%

• Pokok Melaka

C: 86% M: 32%
Y: 83% K: 19%

C: 7% M: 59%
Y: 95% K: 0%

C: 7% M: 22%
Y: 94% K: 0%

• Jata Sarawak

C: 2% M: 15%
Y: 99% K: 0%

C: 12% M: 100%
Y: 100% K: 3%

C: 50% M: 70%
Y: 0% K: 100%

C: 0% M: 0%
Y: 0% K: 0%

• Cogan "BERSEKUTU BERTAMBAH MUTU" menggunakan fon jenis 'BEBAS'

C: 50% M: 70%
Y: 0% K: 100%

• Awan-awan

C: 0% M: 0%
Y: 100% K: 0%

PEMAKAIAN LAMBANG JATA NEGARA

Lambang Kerajaan Persekutuan (Jata Negara) adalah hak Kerajaan Persekutuan. Lambang ini hanya boleh digunakan oleh kementerian, jabatan dan pegawai-pegawai Kerajaan Persekutuan atas urusan rasmi.

Pihak Berkuasa Tempatan dan Badan-badan Berkanun Persekutuan atau Pertubuhan-pertubuhan Kebangsaan tidak boleh menggunakan Lambang Kerajaan Persekutuan.

Perkara ini dinyatakan secara jelas melalui Surat Pekeliling Am Jabatan Perdana Menteri Bilangan 1 Tahun 2005: Pemakaian Lambang Kerajaan Persekutuan.

CONTOH PENGGUNAAN JATA NEGARA SEBAGAI LAMBANG RASMI KEMENTERIAN/JABATAN

PENGGUNAAN SEBAGAI LAMBANG KEMENTERIAN

KEMENTERIAN DALAM NEGERI

PENGGUNAAN SEBAGAI LAMBANG JABATAN

KEMENTERIAN DALAM NEGERI
JABATAN SUKARELAWAN MALAYSIA

JABATAN PERDANA MENTERI
UNIT PEMODENAN TADBIRAN DAN PERANCANGAN PENGURUSAN MALAYSIA

PENGECUALIAN PEMAKAIAN LAMBAJG JATA NEGARA

Mesyuarat Jemaah Menteri pada 25 November 2016 telah memutuskan agar penggunaan lambang rasmi kementerian/jabatan/agensi Kerajaan Persekutuan digantikan dengan lambang Jata Negara.

Kementerian Belia dan Sukan dibolehkan untuk menggunakan lambang sedia ada dalam bahan percetakan berkaitan publisiti program-program berkaitan belia dan sukan seperti risalah (*pamphlet*), kain rentang (*banner*), gegantung (*bunting*), latar pentas (*backdrop*) dan sebagainya. Walau bagaimanapun, Jata Negara hendaklah digunakan bagi semua urusan rasmi kementerian.

Mesyuarat Ketua Setiausaha Kementerian dan Ketua Perkhidmatan Bilangan 5 Tahun 2016 telah menetapkan supaya semua kementerian dan agensi kerajaan menggunakan Jata Negara sebagai lambang rasmi kecuali agensi-agensi kerajaan seperti Angkatan Tentera Malaysia dan Polis Diraja Malaysia.

BENDERA MALAYSIA: JALUR GEMILANG

PENGENALAN

Bendera adalah lambang kepimpinan, simbol penghormatan, martabat, kekuasaan dan kedaulatan bagi sesebuah negara. Setiap negara mempunyai bendera yang tersendiri untuk mewujudkan perasaan bangga terhadap tanah air. Merujuk Kamus Dewan Edisi Keempat, bendera didefinisikan sebagai sepotong kain (lazimnya segi empat bujur) yang ada reka bentuk tertentu, digunakan sebagai lambang sesebuah negeri atau sebagai isyarat mahupun panji-panji.

BENDERA PERSEKUTUAN TANAH MELAYU

Persekutuan Tanah Melayu telah dibentuk pada tahun 1948. Satu pertandingan mereka cipta bendera peringkat kebangsaan telah diadakan dan dikelolakan oleh satu Jawatankuasa Khas yang ditubuhkan pada bulan Mei 1948. Jawatankuasa ini telah menerima sebanyak 373 corak reka bentuk bendera dan telah dikemukakan kepada Majlis Perundangan Persekutuan pada 15 November 1949 untuk dibuat pertimbangan dan pemilihan. Dari jumlah tersebut, hanya tiga pilihan reka bentuk yang berjaya dipilih ke peringkat akhir dan rekaan oleh Mohamed bin Hamzah, arkitek dari Jabatan Kerja Raya Johor telah mendapat pilihan majoriti. Pihak Majlis Perundangan Persekutuan telah meminta untuk pindaan dibuat terhadap bintang pecah lima kepada bintang pecah 11 bagi menunjukkan perpaduan 11 negeri sebelum dibawa ke Mesyuarat Majlis Raja-Raja.

Pereka Bendera
Persekutuan Tanah Melayu
Mohamed bin Hamzah
(05.03.1918-19.02.1993)

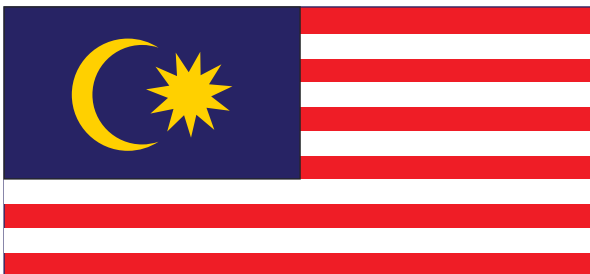
Pemilihan bendera ini telah mendapat perkenan daripada Mesyuarat Majlis Raja-Raja pada 22 dan 23 Februari 1950 setelah dibuat beberapa pindaan antaranya pada warna bulan sabit dan bintang dari warna putih ke warna kuning bagi melambangkan warna diraja. Akhirnya pada 19 April 1950, Majlis Perundangan Persekutuan telah meluluskan usul yang dibentangkan oleh Pemangku Ketua Setiausaha Negara mengenai Bendera Persekutuan Tanah Melayu, seperti yang diperkenankan oleh Majlis Raja-Raja Melayu.

Pada 19 Mei 1950, reka bentuk bendera tersebut telah mendapat kelulusan King George IV. Bendera ini telah dikibarkan buat pertama kalinya di Istana Sultan Selangor di Kuala Lumpur pada 26 Mei 1950.

Reka bentuk asal Bendera Persekutuan Tanah Melayu
pada tahun 1949

Apabila negara mencapai kemerdekaan pada 31 Ogos 1957, upacara rasmi menaikkan Bendera Persekutuan Tanah Melayu ini diadakan di Padang Kelab Selangor. Bendera ini telah dinaikkan dengan diiringi lagu kebangsaan 'Negaraku' yang buat pertama kali diperdengarkan kepada umum.

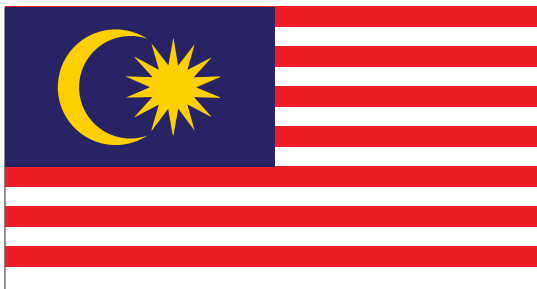
Bendera Persekutuan Tanah Melayu
(1950-1963)

MAKSUD LAMBANG DAN WARNA PADA BENDERA PERSEKUTUAN TANAH MELAYU

- Bendera ini berukuran 6 kaki lebar dan 3 kaki panjang dengan enam jalur berwarna merah dan lima jalur berwarna putih.
- **Sebelas jalur** ini melambangkan perpaduan sebelas buah negeri Persekutuan iaitu Johor, Kedah, Kelantan, Melaka, Negeri Sembilan, Pahang, Perak, Perlis, Pulau Pinang, Selangor dan Terengganu.
- **Warna merah, putih dan biru** melambangkan negara ini adalah sebuah negara Komanwel.
- **Warna kuning** di bulan dan bintang melambangkan warna diraja yang menandakan kedaulatan Sultan-sultan Negeri Tanah Melayu yang juga sebagai Ketua Agama Islam.
- **Bulan dan bintang** melambangkan agama Islam sebagai agama bagi Persekutuan Tanah Melayu.
- **Bintang pecah sebelas** melambangkan perpaduan dan kerjasama antara negeri-negeri.

BENDERA MALAYSIA

Bendera Malaysia berasal daripada Bendera Persekutuan Tanah Melayu. Percantuman Sabah, Sarawak dan Singapura dengan Persekutuan Tanah Melayu telah menjadikan penambahan pada jalur dan bintang pecah dari 11 kepada 14 yang menunjukkan 14 buah negeri bermula 16 September 1963 dengan nama baharu negara iaitu Malaysia. Walaupun Singapura telah keluar daripada Malaysia pada 9 Ogos 1965, namun jalur-jalur dan bintang pecah 14 terus dikekalkan sehingga hari ini yang melambangkan keanggotaan yang sama dalam persekutuan 13 buah negeri dan Kerajaan Persekutuan (terdiri daripada Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur, Wilayah Persekutuan Labuan dan Wilayah Persekutuan Putrajaya).

Bendera Malaysia
(1963-terkini)

Sumber: *Jalur Gemilang*. (2008). Kuala Lumpur: Arkib Negara Malaysia.

MAKSUD LAMBANG DAN WARNA PADA BENDERA MALAYSIA

- Bahagian yang **berwarna biru** tua di sebelah kiri melambangkan perpaduan rakyat Malaysia yang berbilang kaum, bersatu padu serta berusaha dalam memajukan ekonomi berasaskan sains dan teknologi.
- **Warna kuning** pada lambang anak bulan dan bintang pecah 14 bermaksud kedaulatan Raja Berperlembagaan serta mendokong dan menghormati lunas-lunas perlembagaan dan falsafah Rukun Negara.
- **Warna merah** melambangkan keberanian dan bersedia dalam menghadapi segala rintangan dan cabaran dalam usaha meletakkan Malaysia sebagai sebuah negara maju.
- **Warna putih** pula melambangkan kesucian, keikhlasan dan kesungguhan bagi mempertingkatkan ketahanan rakyat yang beradab, berkebudayaan dan berkeperibadian Malaysia.
- **Lambang anak bulan** membawa maksud Islam sebagai agama bagi Persekutuan dan **lambang bintang pecah 14** menunjukkan perpaduan 13 buah negeri dan Kerajaan Persekutuan.
- Ukuran bendera masih dikekalkan iaitu 6 kaki lebar dan 3 kaki panjang dan mempunyai 14 jalur bagi melambangkan perpaduan 13 buah negeri dan Kerajaan Persekutuan iaitu Johor, Kedah, Kelantan, Melaka, Negeri Sembilan, Pahang, Perak, Perlis, Pulau Pinang, Sabah, Sarawak, Selangor, Terengganu dan Wilayah Persekutuan (Kuala Lumpur, Labuan dan Putrajaya).

JALUR GEMILANG

Jalur Gemilang adalah nama rasmi yang diberikan kepada Bendera Malaysia. Idea dicetuskan oleh Dato' Hashim bin Mat Idris kerana Bendera Malaysia pada ketika itu masih belum mempunyai nama. Cadangan telah dikemukakan kepada Perdana Menteri Malaysia keempat pada 11 Julai 1995 dan beliau bersetuju supaya diadakan peraduan bagi mencari nama sesuai Bendera Malaysia dan penyertaan dihadkan kepada pihak-pihak tertentu sahaja. Satu mesyuarat untuk menubuhkan Jawatankuasa Induk telah diadakan pada 24 Ogos 1995 dan dipengerusikan oleh Timbalan Ketua Setiausaha (Kabinet) Jabatan Perdana Menteri. Pada 1 April 1996, jawatankuasa telah memutuskan bahawa pemilihan nama tidak perlu dipertandingkan sebaliknya dipilih dari senarai nama-nama yang dikemukakan oleh Ahli-ahli Jawatankuasa.

Cadangan nama bendera yang dikemukakan perlulah dalam Bahasa Melayu, bersifat emotif, iaitu boleh menggerakkan semangat dan kesetiaan kepada bangsa dan negara, serta prosa-prosa yang menarik dari zaman lampau yang melambangkan keperwiraan, kesetiaan dan lain-lain.

Pada 1 Julai 1996, urus setia telah mengemukakan 75 cadangan nama serta ulasan-ulasan dengan huraian nama-nama bendera yang dicadangkan oleh Ahli-ahli Jawatankuasa untuk pemilihan. Dari jumlah tersebut, tiga nama telah disenarai pendekkan tetapi pada 11 September 1996, Jemaah Menteri dalam mesyuaratnya telah menolak ketiga-tiga nama tersebut kerana nama-nama yang dicadangkan itu tidak mempunyai kaitan atau huraian perihal bendera itu sendiri dan bersetuju agar cadangan nama baharu dikemukakan.

Susulan daripada itu, 28 cadangan nama baharu daripada Ahli Jawatankuasa diterima untuk dipertimbangkan. Pada 2 Jun 1997, dalam mesyuarat yang dipengerusikan oleh Ketua Setiausaha Negara, tiga cadangan nama baharu bendera telah dipilih untuk dikemukakan kepada Jemaah Menteri dan telah bersetuju bahawa nama baharu Bendera Malaysia ialah Jalur Gemilang yang dicadangkan oleh Encik Redzuan Tumin, pegawai daripada Jabatan Muzium Negara dan Antikuiti.

Pengisytiharan nama baharu Bendera Malaysia iaitu Jalur Gemilang telah diadakan pada 31 Ogos 1997 sempena sambutan 40 tahun kemerdekaan negara oleh Perdana Menteri Malaysia keempat di Dataran Merdeka, Kuala Lumpur.

MAKSUD LAMBANG DAN WARNA PADA JALUR GEMILANG

Lambang jalur pada bendera menggambarkan satu laluan yang lurus, hala tuju yang sama dan arah yang sama dianuti oleh rakyat negara ini.

Gemilang bermaksud bercahaya, terang benderang dan cemerlang. Oleh itu, Jalur Gemilang melambangkan kecemerlangan negara dan rakyat Malaysia dalam mengharungi suasana kehidupan dengan penuh gigit, taat dan bersatu padu bagi menjaga nama dan menaikkan imej negara.

Warna merah pada jalur melambangkan kesanggupan, keberanian, kegagahan dan kegigihan rakyat menghadapi segala cabaran.

Warna putih melambangkan keluhuran dan keikhlasan.

Warna biru pula melambangkan perpaduan hidup yang rukun dan damai.

Warna kuning melambangkan kesetiaan rakyat kepada Raja dan Negara.

Sumber: Jalur Gemilang. (2008). Kuala Lumpur: Arkib Negara Malaysia.

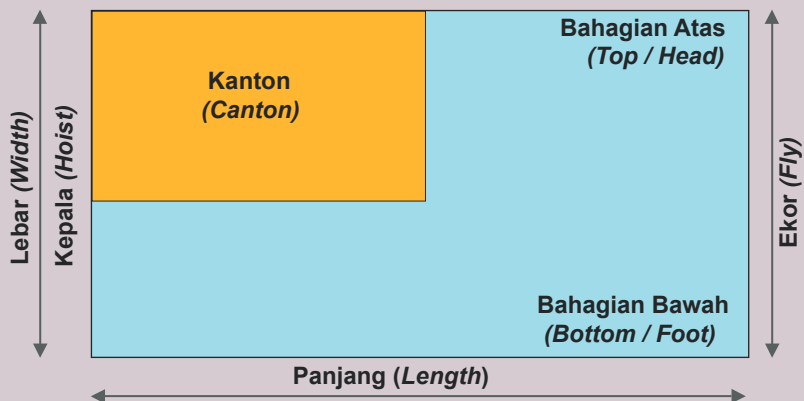
HAK MENGIBARKAN JALUR GEMILANG

Setiap rakyat berhak mengibarkan Jalur Gemilang dengan syarat mengikut arahan atau panduan yang ditetapkan. Jalur Gemilang perlu dikibarkan secara tertib sebagai lambang kebesaran dan kedaulatan negara sama ada sewaktu menaikkan atau menurunkannya. Sebelum mengibarkan Jalur Gemilang, faktor tempat, masa, saiz bendera, tiang dan susunan bendera sekiranya lebih dari satu jenis bendera perlu diketahui bagi mengelakkan kesalahan protokol mengibarkannya.

Mengikut arahan Jabatan Perdana Menteri melalui Surat Pekeliling Am Bilangan 3 Tahun 1994 : Pengibaran Bendera Malaysia Di Bangunan-Bangunan Persekutuan Di Seluruh Negara, pejabat-pejabat Kerajaan Persekutuan, Badan-badan Berkanun Persekutuan, Pihak Berkuasa Kerajaan Tempatan Persekutuan diwajibkan mengibarkan Bendera Persekutuan iaitu Jalur Gemilang. Selain itu, orang ramai digalakkan mengibarkan Jalur Gemilang di kediaman, premis-premis perniagaan, kedai-kedai dan gerai-gerai.

Pekeliling ini juga menetapkan Jalur Gemilang hendaklah dikibarkan pada hari-hari bekerja, Hari Kebesaran Persekutuan dan Hari Kebesaran Negeri. Walau bagaimanapun, Jalur Gemilang boleh dikibarkan pada bila-bila masa dan di mana-mana selagi kesesuaian dan kehormatan terhadap bendera terpelihara.

TERMINOLOGI JALUR GEMILANG

Jalur Gemilang dibahagikan kepada beberapa bahagian seperti:

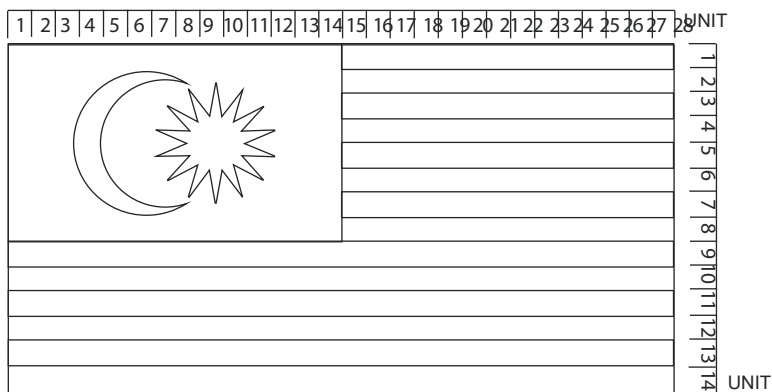
- i. Lebar (*Width*)
- ii. Panjang (*Length*)
- iii. Kanton (*Canton*)
- iv. Bahagian Atas (*Top / Head*)
- v. Bahagian Bawah (*Bottom / Foot*)
- vi. Kepala (*Hoist*)
- vii. Ekor (*Fly*)

WARNA ASAS JALUR GEMILANG

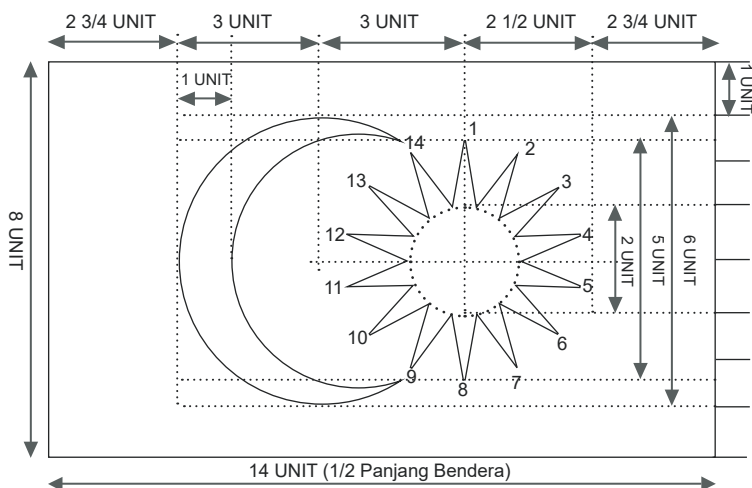
Warna Asas	Warna Berdasarkan Pantone Matching System (PMS)
C : 100 M : 100	2768
M : 100 Y : 100	199
Y : 100	108

CARA MEMBUAT JALUR GEMILANG

Pada asasnya, masyarakat Malaysia mengenali bentuk Jalur Gemilang. Namun masih ramai yang kurang memahami cara membuat Jalur Gemilang dengan tepat. Kerajaan telah menetapkan ukuran sebenar bagi membuat Jalur Gemilang. Ukuran ini boleh dibesarkan atau dikecilkan tetapi mestilah dalam nisbah 2:1. Cara membuat Jalur Gemilang yang tepat adalah seperti yang digambarkan di bawah.

Jalur Gemilang dengan ukuran 2:1

Jalur Gemilang bahagian bulan dan bintang

Nota: Satu unit bersamaan dengan $2 \frac{3}{4}$ lebar (lebar bagi tiap-tiap jalur) ukuran bandingan bendera ialah satu kadar dua - 14 unit bersamaan dengan 28 unit.

UKURAN DAN JENIS BENDERA JALUR GEMILANG

Bendera mempunyai pelbagai ukuran bergantung kepada tujuan kegunaannya dan jenisnya serta di mana Jalur Gemilang ini akan dikibarkan.

MN

BENDERA BIASA

- ✓ Bendera berukuran ini dikibarkan di bangunan, pejabat dan boleh juga dikibarkan di rumah kediaman.
- ✓ Lebar bendera - 91.5 sm (3 kaki)
- ✓ Panjang bendera - 183 sm (6 kaki)
- ✓ Ketinggian tiang bendera - 610 sm
- ✓ Garis pusat tiang bendera - 7.6 sm

MO

BENDERA RUMAH

- ✓ Bendera berukuran ini dikhususkan untuk kegunaan di rumah kediaman dan di dalam pejabat di mana saiz dan ketinggian tiang bendera yang dapat digunakan adalah terhad.
- ✓ Lebar bendera - 61 sm (2 kaki)
- ✓ Panjang bendera - 122 sm (4 kaki)
- Luar bangunan kekal -
 - ✓ Ketinggian tiang bendera - 610 sm
 - ✓ Garis pusat tiang bendera - 7.6 sm
- Dalam bangunan tidak kekal -
 - ✓ Ketinggian tiang bendera - 305 sm
 - ✓ Garis pusat tiang bendera - 3.8 sm

MP

BENDERA SEDANG

- ✓ Bendera berukuran ini digunakan sebagai penutup keranda sebagai tanda penghormatan negara.
- ✓ Lebar bendera - 122 sm (4 kaki)
- ✓ Panjang bendera - 244 sm (8 kaki)
- ✓ Ketinggian tiang bendera - 915 sm
- ✓ Garis pusat tiang bendera - 7.6 sm

MQ

BENDERA BESAR

- ✓ Bendera saiz ini dikibarkan di bangunan kedutaan negara kita di luar negara. Jika di dalam negara, bendera bersaiz ini hanya dikibarkan di tempat-tempat tertentu sahaja. Pengibaran bendera bersaiz ini memerlukan ketinggian tiang bendera yang bersesuaian.
- ✓ Lebar bendera - 183 sm (6 kaki)
- ✓ Panjang bendera - 366 sm (12 kaki)
- ✓ Ketinggian tiang bendera - 1,220 sm
- ✓ Garis pusat tiang bendera - 15.2 sm

MR

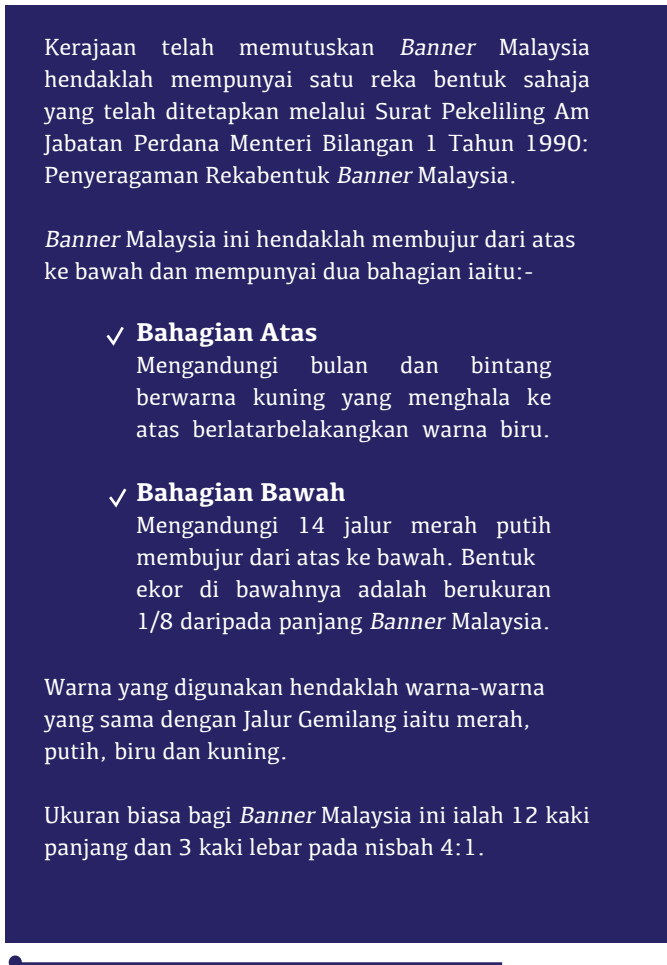
BENDERA KERETA

- ✓ Bendera kereta dikibarkan di bahagian hadapan kereta sama ada di tengah, di kanan atau kiri kereta. Di peringkat Persekutuan, amalan menggunakan bendera kereta hanyalah dikhaskan kepada pembesar-pembesar tertentu sahaja seperti:
 - (i) Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong dan Seri Paduka Baginda Raja Permaisuri Agong (Bendera Peribadi).
 - (ii) Pelawat-pelawat negara asing yang mendapat taraf Tetamu Negara/ Kerajaan (Bendera Peribadi atau bendera negara masing-masing).
 - (iii) Duta-Duta Negara Asing di Malaysia (Bendera negara masing-masing).
- ✓ Lebar bendera - 15.25 sm (0.5 kaki)
- ✓ Panjang bendera - 30.5 sm (1 kaki)
- ✓ Ketinggian tiang bendera - 40 sm
- ✓ Garis pusat tiang bendera - 1 sm

MS

BENDERA MEJA

- ✓ Bendera berukuran ini digunakan untuk diletakkan di atas meja semasa persidangan, seminar, mesyuarat dan majlis-majlis menandatangani perjanjian.
- ✓ Lebar bendera - 15.25 sm (0.5 kaki)
- ✓ Panjang bendera - 30.5 sm (1 kaki)
- ✓ Ketinggian tiang bendera - 40 sm
- ✓ Garis pusat tiang bendera - 1 sm

Banner Malaysia ini hendaklah membujur dari atas ke bawah dan mempunyai dua bahagian iaitu:-

Mengandung bulan dan bintang berwarna kuning yang menghala ke atas berlatarbelakangkan warna biru.

Mengandungi 14 jalur merah putih membujur dari atas ke bawah. Bentuk ekor di bawahnya adalah berukuran $\frac{1}{8}$ daripada panjang *Banner* Malaysia.

Warna yang digunakan hendaklah warna-warna yang sama dengan Jalur Gemilang yaitu merah, putih, biru dan kuning.

Ukuran biasa bagi *Banner* Malaysia ini ialah 12 kaki panjang dan 3 kaki lebar pada nisbah 4:1.

CARA MENGIBARKAN JALUR GEMILANG

Jalur Gemilang adalah lambang kebesaran dan kedaulatan negara. Oleh yang demikian, menaikkan dan menurunkannya hendaklah dalam keadaan tertib dan cara yang sopan.

- i) Sebelum menaikkan Jalur Gemilang, ujilah tali temali bendera bagi memastikan tali teguh dan tidak mudah putus hingga menyebabkan Jalur Gemilang jatuh atau bergerak berayun-ayun tidak tentu kibarannya.
- ii) Sebelum Jalur Gemilang dinaikkan, pastikan bendera dalam keadaan yang baik dan tidak terbalik.
- iii) Mereka yang menaikkan dan menurunkan Jalur Gemilang hendaklah berpakaian kemas.
- iv) Menaikkan dan menurunkan Jalur Gemilang hendaklah dengan tertib iaitu perlahan-lahan. Apabila mengibarkan bendera separuh tiang, bendera hendaklah dinaikkan sepenuhnya dahulu dan kemudian menurunkannya separuh tiang. Apabila menurunkan bendera separuh tiang, langkah pertama ialah menaikkan semula bendera tersebut sepenuhnya dan kemudian menurunkannya terus.
- v) Jalur Gemilang janganlah diletakkan di tanah semasa hendak menaikannya.
- vi) Jalur Gemilang janganlah dibiarkan meleret ke tanah sewaktu menurunkannya tetapi hendaklah ditatang atau diselimpangkan ke bahu apabila sampai ke bawah.
- vii) Selepas digunakan, Jalur Gemilang hendaklah dilipatkan dan disimpan dengan baik di tempat tertentu supaya tidak dilangkahi dan sebagainya.

TEMPAT, HARI DAN MASA MENGIBARKAN JALUR GEMILANG

TEMPAT

Jalur Gemilang dikibarkan di tempat-tempat berikut:

i) Kediaman	v) Kapal/Feri/Bot
ii) Kedutaan	vi) Kapal Terbang
iii) Bangunan (di luar, di dalam atau di atas)	vii) Kereta
iv) Pejabat	

HARI

- i) Selain daripada hari-hari bekerja biasa di mana Jalur Gemilang ditetapkan untuk dikibar, hari-hari cuti am tertentu Persekutuan dan Negeri juga ditetapkan untuk Jalur Gemilang dikibarkan adalah seperti berikut:

(a) **Wilayah Persekutuan**

- Hari Pekerja pada 1 Mei;
- Hari Ulang Tahun Keputeraan Rasmi Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong;
- Hari Kebangsaan pada 31 Ogos; dan
- Hari Wilayah Persekutuan.

(b) **Negeri-Negeri**

- Hari Pekerja pada 1 Mei;
- Hari Ulang Tahun Keputeraan Rasmi Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong;
- Hari Kebangsaan pada 31 Ogos;
- Hari Lawatan Rasmi Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong ke negeri, iaitu bendera negeri yang berkenaan sahaja; dan
- Hari Ulang Tahun Keputeraan DYMM Raja/Sultan/ Yang di-Pertuan Besar dan Hari Ulang Tahun Kelahiran TYT Yang di-Pertua Negeri, iaitu negeri-negeri yang berkenaan sahaja.

- ii) Sekolah-sekolah hendaklah mengibarkan bendera pada hari-hari persekolahan.

MASA

- i) Tradisi mengibarkan bendera adalah apabila matahari terbit dan diturunkan pada waktu matahari terbenam. Tradisi ini telah menjadi amalan antarabangsa semenjak beratus tahun terdahulu terutamanya dalam Angkatan Tentera Malaysia.
- ii) Kerajaan Persekutuan telah memutuskan supaya Jalur Gemilang dikibarkan di **bangunan-bangunan Persekutuan** mengikut waktu pejabat biasa dan dikibarkan terus menerus (*overnight*) sekiranya hari berikutnya ialah Hari Kebesaran/cuti umum yang ditetapkan untuk bendera dikibarkan.
- iii) Pengibaran Jalur Gemilang di **sekolah-sekolah** pula adalah pada waktu bermulanya kelas pertama dan menurunkannya selepas kelas terakhir tamat.
- iv) Jalur Gemilang hendaklah dikibarkan sepanjang hari di atas **kapal, feri dan bot**.

MENGHORMATI JALUR GEMILANG

a. Sebagai Lambang Kebesaran dan Kedaulatan Negara

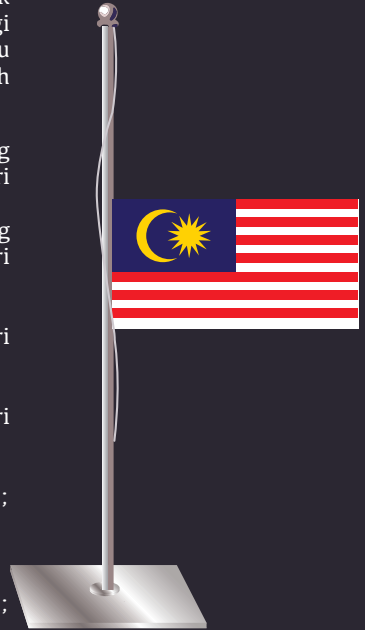

- Jika anda seorang awam yang memakai baju melayu dan bersongkok, maka hendaklah berdiri tegak dengan kedua-dua belah tangan diluruskan ke bawah dan sebaik-baiknya digenggam kemas serta rapat ke badan.
- Jika anda seorang awam yang memakai topi (selain topi rasmi anggota beruniform) maka topi tersebut mestilah dibuka dan dipegang dengan tangan kanan serta diletakkan ke dada sebelah kiri. Tangan kiri pula diluruskan ke bawah dan sebaik-baiknya digenggam kemas serta rapat ke badan.
- Jika anda seorang awam dan memakai lain-lain pakaian, anda juga mestilah berdiri tegak dengan kedua-dua belah tangan diluruskan ke bawah dan sebaik-baiknya digenggam kemas serta rapat ke badan.
- Jika orang kelainan upaya (OKU) yang berkerusi roda, seeloknya duduk dengan keadaan kepala dan badan ditegakkan jika berkemampuan, kedua-dua belah tangan di atas paha dan kaki dirapatkan.

b. Sebagai Tanda Berkabung

Jalur Gemilang dikibarkan separuh tiang sebagai tanda berkabung atas peristiwa-peristiwa tertentu akan dikeluarkan oleh Jabatan Perdana Menteri bagi pihak Kerajaan Persekutuan dan Pihak Berkuasa Negeri bagi negeri-negeri berkenaan. Terdapat beberapa situasi atau peristiwa yang melibatkan pengibaran bendera separuh tiang antaranya:

- Kemangkatan Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong (pada hari pengisytiharan kemangkatan sehingga hari pemakaman);
- Kemangkatan Seri Paduka Baginda Raja Permaisuri Agong (pada hari pengisytiharan kemangkatan sehingga hari pemakaman);
- Kemangkatan DYMM Raja-Raja (pada hari pengisytiharan kemangkatan sehingga hari pemakaman);
- Kemangkatan DYMM Raja Permaisuri (pada hari pengisytiharan kemangkatan sehingga hari pemakaman);
- Kematian TYT Yang di-Pertua Negeri atau isteri (pada hari pengisytiharan sehingga hari pengebumian);
- Kematian YAB Perdana Menteri (pada hari pengisytiharan sehingga hari pengebumian);
- Kematian YAB Timbalan Perdana Menteri (pada hari pengisytiharan sehingga hari pengebumian); dan
- Peristiwa-peristiwa lain yang diarahkan oleh pihak Kerajaan Persekutuan atau negeri.

c. Sebagai Tanda Menghormati Jenazah

Jalur Gemilang boleh menutup keranda dalam Istiadat Pemakaman atau Pengebumian Negara. Penggunaannya adalah sebagai satu tanda penghormatan terakhir negara terhadap individu berkenaan yang telah berjasa kepada negara.

Antara individu-individu yang mendapat penghormatan negara ialah:

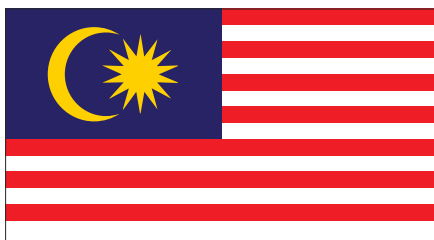
- Pembesar-pembesar negara;
- Duta-duta Malaysia di luar negara; dan
- Anggota tentera/polis yang meninggal dunia semasa bertugas.

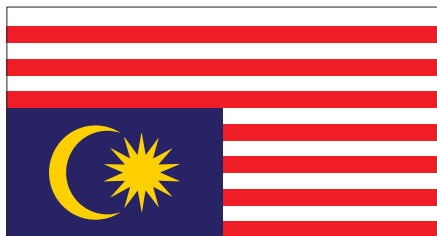
PENGUNAAN JALUR GEMILANG

MN

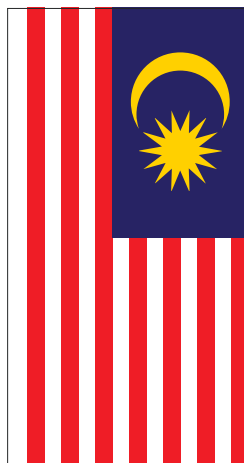
- Jalur Gemilang hendaklah dipasang secara melintang sahaja.

Bendera saiz biasa

Bendera TIDAK BOLEH digantung secara terbalik

Bendera saiz biasa TIDAK BOLEH digantung secara menegak

- Jika disambung dalam kuantiti yang banyak (*flagline*), kedudukan bendera haruslah dipasang secara melintang juga.

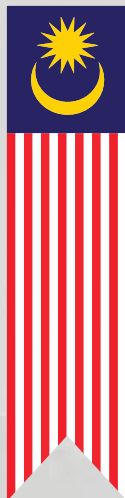
Bendera **BOLEH** disambung dalam kedudukan melintang dengan kuantiti yang banyak (*flagline*)

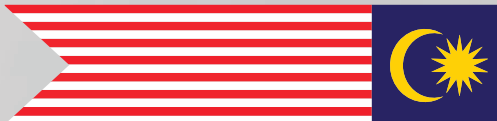
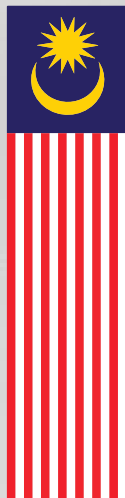
Bendera **TIDAK BOLEH** disambung dalam kedudukan menegak dengan kuantiti yang banyak (*flagline*)

Bendera berbentuk segitiga **TIDAK BOLEH** disambung dalam kuantiti yang banyak (*flagline*)

Dari sudut hadapan, kiri **Banner Malaysia** bermula dengan jalur berwarna merah dan diakhiri dengan jalur berwarna putih

Banner Malaysia **TIDAK BOLEH** dikibarkan secara melintang

Banner Malaysia harus mempunyai bentuk ekor di bawah yang berukuran $\frac{1}{8}$ daripada panjangnya

- Penggunaan bendera pelbagai gaya pada alas meja, kusyen, langsir, payung, tuala mandi, pelitup muka, kain tudung, topi, songkok, tanjak, sampin, pakaian dan sebagainya adalah **TIDAK DIBENARKAN**.

- Objek seperti botol, pasu, tiang, tin, tudung saji dan sebagainya yang dibalut dengan bendera atau dilukis menyerupai bendera adalah **TIDAK DIBENARKAN**.

- Penggunaan warna asas dan motif bendera (merah, putih, biru dan kuning) sahaja **DIBENARKAN**.

03

- Penggunaan bendera pelbagai gaya, gambar serta bentuk yang diubah fizikal bendera itu untuk dijadikan iklan bagi tujuan mempromosikan Sambutan Bulan Kebangsaan **TIDAK DIBENARKAN**.
- Penggunaan bendera dalam penghasilan logo **TIDAK DIBENARKAN** sama sekali.
- Penggunaan warna asas dan motif bendera (merah, putih, biru dan kuning) sahaja **DIBENARKAN**.

04

AKTA-AKTA YANG MELINDUNGI AGAR PENGGUNAAN LAMBANG-LAMBANG KEBESARAN NEGARA DIHORMATI DAN DIPATUHI

Akta 414 - Akta Lambang dan Nama (Mencegah Penggunaan Tidak Wajar) 1963

Seksyen 3

- (1) Walau apa pun apa-apa jua yang terkandung dalam mana-mana undang-undang yang sedang berkuat kuasa, tiada seorang pun boleh, kecuali dengan kebenaran bertulis Menteri —
 - (a) mengguna apa-apa nama ternyata atau lambang ternyata atau apa-apa tiruan serupa mengenainya, bagi maksud apa-apa perdagangan, perniagaan, pekerjaan atau profesion;
 - (b) mengguna bagi maksud, atau memperagakan sebagai suatu iklan bagi, apa-apa perniagaan, perdagangan, pekerjaan atau profesion, atau menjual, apa-apa fotograf, lukisan atau rupa lain gambar Yang di-Pertuan Agong atau Raja Permaisuri Agong;
 - (c) mengguna atau terus mengguna apa-apa nama ternyata atau lambang ternyata, atau apa-apa tiruan serupa mengenainya, dalam tajuk apa-apa paten, atau dalam apa-apa cap dagangan atau reka bentuk; atau
 - (d) membuat bagi maksud jualan atau menjual atau ada dalam miliknya untuk dijual, apa-apa lambang ternyata.
- (2) Perenggan (1)(b) yang berhubungan dengan penggunaan apa-apa fotograf, lukisan atau rupa lain gambar yang tersebut dahulu tidaklah terpakai bagi penyiaran berita (sama ada dalam akhbar atau melalui apa-apa media lain) atau bagi penyiaran apa-apa makalah dalam akhbar.
- (3) Apa-apa kebenaran yang diberikan di bawah subseksyen (1) boleh tertakluk kepada apa-apa syarat yang dikenakan oleh Menteri sebagaimana yang difikirkannya patut.

Akta A1525 - Akta Lambang dan Nama (Mencegah Penggunaan Tidak Wajar) (Pindaan) 2017

Seksyen 5

Mana-mana orang yang melanggar seksyen 3 adalah melakukan suatu kesalahan dan apabila disabitkan boleh didenda tidak melebihi dua puluh ribu ringgit atau dipenjarakan bagi tempoh tidak melebihi tiga tahun, atau kedua-duanya.

-Maklumat tambahan berkaitan Akta 414 dan Akta A1525 - Pemberitahuan di bawah Seksyen 7 Akta 414

Penambahan pada Jadual dalam Akta.

(a) dalam Bahagian I -

“8. Bendera Malaysia – Jalur Gemilang.

9. Lambang Kementerian, Jabatan atau Agensi Persekutuan”.

(b) dalam Bahagian II -

“5. Nama Bendera Malaysia -Jalur Gemilang.”

Akta 414 (pindaan 2017)

Akta A1525 penggantian Seksyen 5 iaitu

“....didenda tidak melebihi dua puluh ribu ringgit atau dipenjarakan bagi tempoh tidak melebihi tiga tahun, atau kedua-duanya.”

Akta 193 - Akta Lambang Kebangsaan (Kawalan Mempamer) 1949

Seksyen 8

(1) Mana-mana orang yang—

(a) mempamerkan mana-mana lambang kebangsaan yang berlawanan dengan Akta ini atau mana-mana syarat mana-mana perintah atau permit yang dibuat atau diberikan di bawah seksyen 5; atau

(b) selaku pemunya, penyewa, penerima pajak, penduduk atau orang yang menjaga mana-mana premis dengan disedarinya membenarkan mana-mana lambang kebangsaan dipamerkan di atas atau dari premis itu atau dalam mana-mana sekolah yang berlawanan dengan Akta ini atau mana-mana syarat mana-mana perintah atau permit yang dibuat atau diberikan di bawah seksyen 5,

melakukan suatu kesalahan dan apabila disabitkan, boleh—

(i) dalam hal seseorang selain pertubuhan perbadanan, dipenjarakan bagi tempoh tidak melebihi enam bulan atau didenda tidak melebihi lima ratus ringgit atau kedua-duanya;

(ii) dalam hal pertubuhan perbadanan, didenda tidak melebihi satu ribu ringgit.

Akta 15 - Akta Hasutan 1948

Mana-mana individu yang menghina atau melakukan provokasi melampau terhadap bendera Jalur Gemilang yang bertujuan mencemar nama baik atau menghasut juga boleh dikenakan tindakan mengikut Akta Hasutan 1948.

CARA PELUPUSAN JALUR GEMILANG

Jalur Gemilang yang telah pudar warna, koyak dan seumpamanya tidak boleh dikibarkan kerana dianggap sebagai bendera yang uzur dan pengibarannya menunjukkan **RASA TIDAK HORMAT** kepada bendera tersebut.

SUSUNAN KEUTAMAAN BENDERA

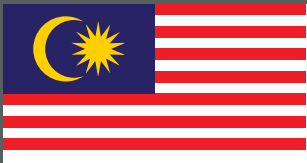
Susunan keutamaan bermula dengan Jalur Gemilang dan diikuti bendera negeri-negeri yang ditentukan mengikut susunan kekananan DYMM Raja-Raja Melayu dan TYT Yang di-Pertua Negeri masing-masing seperti termaktub dalam perkara 70 Perlembagaan Persekutuan.

Keutamaan bendera-bendera adalah seperti berikut:

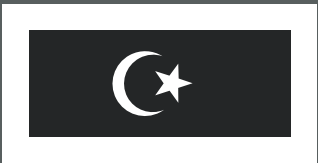
- i) Jalur Gemilang;
- ii) Bendera Negeri-Negeri
(Susunan Keutamaan mengikut Keutamaan DYMM Raja-Raja Melayu dan TYT Yang di-Pertua Negeri masing-masing);
- iii) Bendera Wilayah Persekutuan;
- iv) Bendera Kementerian, Jabatan dan Agensi Kerajaan;
- v) Bendera Pertubuhan dan Persatuan; dan
- vi) Bendera Syarikat.

Susunan ini akan berubah sekiranya berlaku apa-apa pertukaran dalam susunan keutamaan DYMM Raja-Raja Melayu dan TYT Yang di-Pertua Negeri masing-masing disebabkan adanya pelantikan baharu.

Susunan keutamaan bendera ini diguna pakai mulai 31 Januari 2024.

1. MALAYSIA

2. TERENGGANU

3. PERLIS

4. SELANGOR

5. NEGERI SEMBILAN

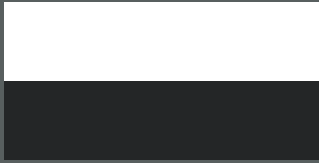
6. KELANTAN

7. PERAK

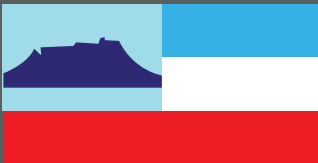
8. KEDAH

9. PAHANG

10. JOHOR

11. SABAH

12. MELAKA

13. PULAU PINANG

14. SARAWAK

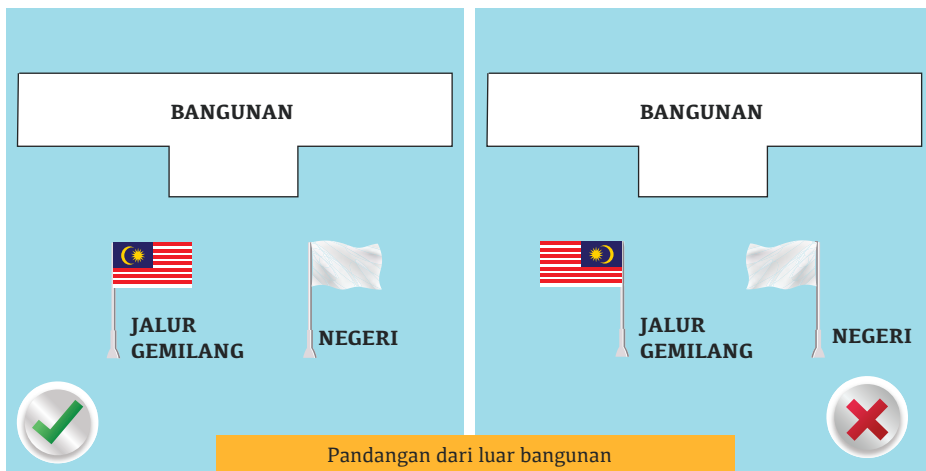
15. WILAYAH PERSEKUTUAN

Susunan keutamaan bendera di atas **tidak tetap dan boleh berubah** selaras dengan Perkara 70 Perlembagaan Persekutuan.

Sumber: Bahagian Istiadat dan Urusetia Persidangan Antarabangsa, Jabatan Perdana Menteri.

ARAH PANDANGAN PENGIBARAN JALUR GEMILANG

Arah pandangan pengibaran Jalur Gemilang adalah pandangan dari luar bangunan memandang ke arah bangunan berkenaan. Penetapan ini adalah selaras dengan amalan di peringkat antarabangsa dan juga peraturan dalam Angkatan Tentera Malaysia dan Polis Diraja Malaysia.

SUSUNAN DAN KEDUDUKAN JALUR GEMILANG APABILA DIKIBARKAN

Susunan dan kedudukan Jalur Gemilang adalah bergantung kepada di mana Jalur Gemilang tersebut hendak dikibarkan atau dihamparkan. Susunan yang biasa dibuat ialah:

- i) Susunan bendera di luar dan di dalam bangunan;
- ii) Susunan bendera dalam perarakan;
- iii) Susunan dan kedudukan bendera pada dinding/tembok bangunan atau objek yang statik

i) SUSUNAN BENDERA DI LUAR DAN DI DALAM BANGUNAN

SUSUNAN BENDERA PADA HARI BIASA DAN HARI KEBESARAN PERSEKUTUAN

Surat Pekeliling Am Jabatan Perdana Menteri Bilangan 3 Tahun 1994: Pengibaran Jalur Gemilang Di Bangunan-Bangunan Persekutuan Seluruh Negara adalah dirujuk.

Jabatan-Jabatan Persekutuan hendaklah mengibarkan Jalur Gemilang di bangunan-bangunan Persekutuan yang terletak di Wilayah Persekutuan dan Bangunan Kerajaan Persekutuan di setiap negeri.

Pada hari-hari biasa dan hari-hari Kebesaran Persekutuan, Jalur Gemilang hendaklah mengambil keutamaan mengatasi bendera negeri dan institusi.

Susunan bagi dua tiang bendera

Susunan bagi tiga tiang bendera

Pandangan dari luar bangunan

SUSUNAN BENDERA PADA HARI KEBESARAN NEGERI

Pada Hari Kebesaran Negeri, bendera negeri hendaklah diberi penghormatan mengatasi Jalur Gemilang dan institusi.

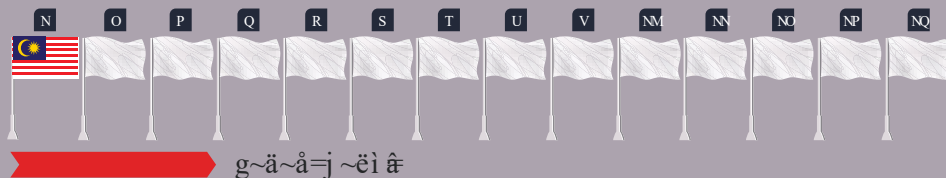
Susunan bagi dua tiang bendera

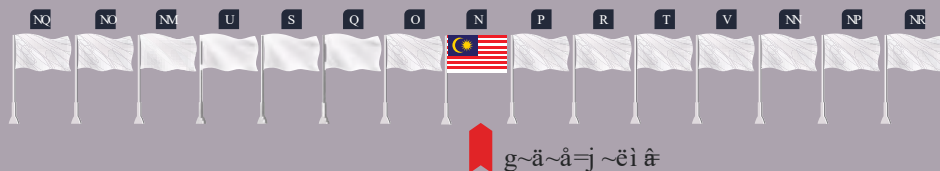
Susunan bagi tiga tiang bendera

Pandangan dari luar bangunan

SUSUNAN KIBARAN JALUR GEMILANG DENGAN BENDERA NEGERI-NEGERI

Bendera-bendera dikibarkan secara sebaris. Keutamaannya bermula dari kiri ke kanan

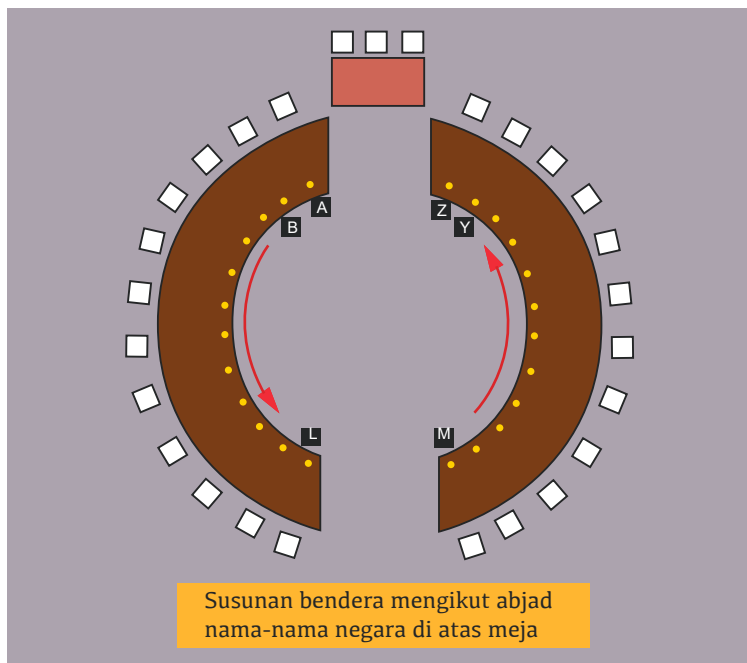
Bendera-bendera dikibarkan secara sebaris dan kekananan bermula dari tengah

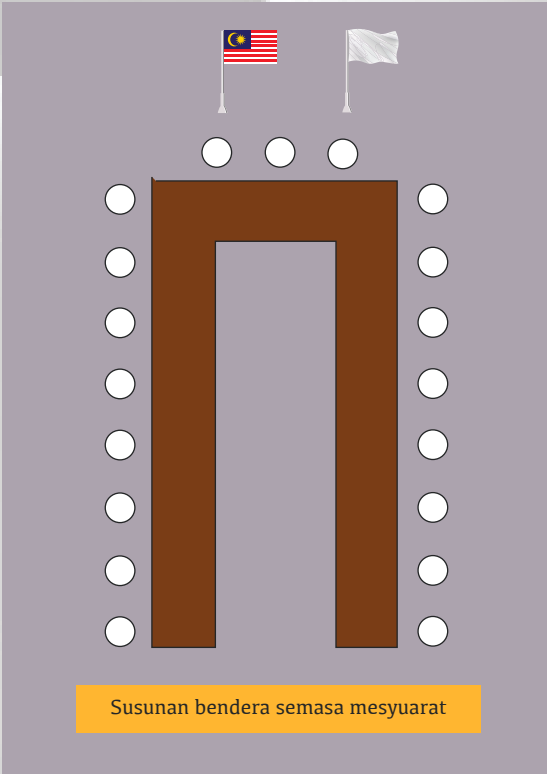
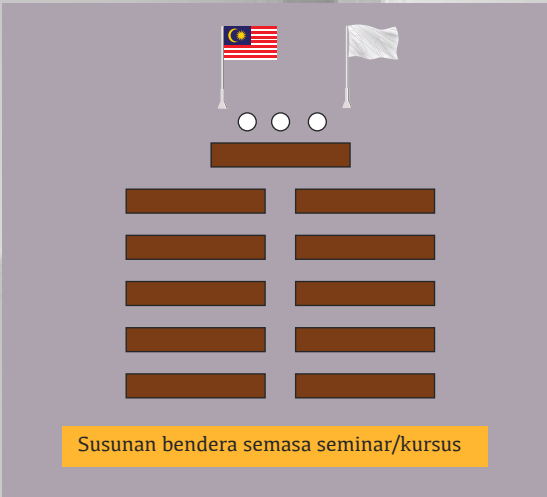
Bendera-bendera dikibarkan dengan dibahagi dua belah dan keutamaannya bermula dari dalam

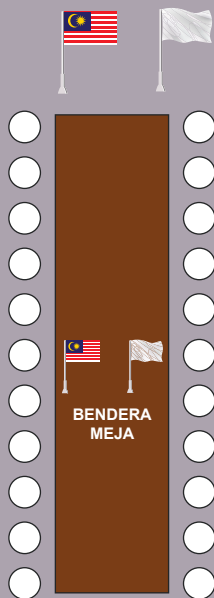
SUSUNAN BENDERA DI PERSIDANGAN ANTARABANGSA

Di persidangan antarabangsa, bendera-bendera hendaklah dikibarkan atau disusun mengikut susunan abjad nama negara-negara berkenaan dan seperti yang telah ditetapkan oleh pertubuhan berkenaan, jika ada.

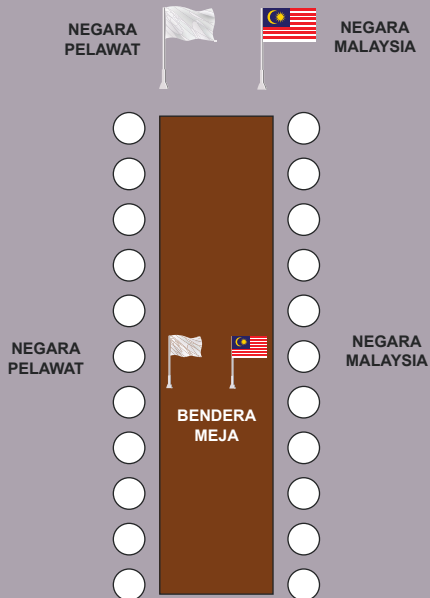

SUSUNAN BENDERA KHUSUS BAGI ACARA
DI DALAM DEWAN/BANGUNAN/STADIUM

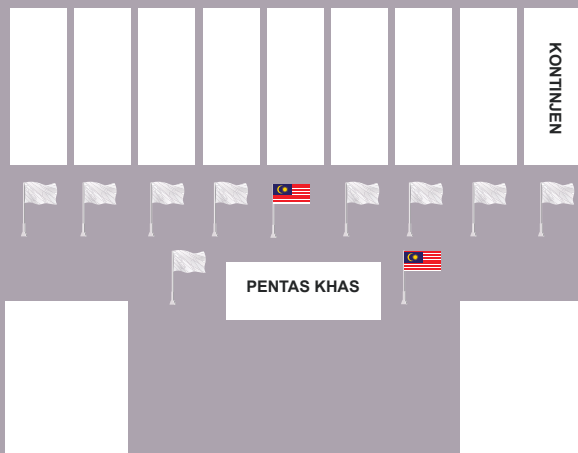

Susunan bendera semasa majlis perundingan/perbincangan

Susunan bendera semasa majlis perundingan/perbincangan dua negara

Susunan bendera dalam acara sukan

SUSUNAN BENDERA DALAM KEADAAN BERSILANG

Jalur Gemilang hendaklah diletakkan di sebelah kiri dan di atas bendera lain sekiranya diletakkan dalam keadaan bersilang dua.

Jika Jalur Gemilang diletakkan dalam satu kumpulan bendera negeri dan bendera swasta, Jalur Gemilang hendaklah dikibarkan di tengah-tengah di antara dua bendera. Bendera negeri diletakkan sebelah kiri, manakala bendera swasta di sebelah kanan.

SUSUNAN BENDERA SEMASA LAWATAN NEGARA/RASMI

Pada masa sesuatu lawatan Ketua Negara Asing ke Malaysia, adalah menjadi amalan biasa negara kita memberi kehormatan (*courtesy*) kepada negara pelawat. Maka, bendera pelawat diberi keutamaan atas Jalur Gemilang.

ii) SUSUNAN BENDERA DALAM PERARAKAN

Sekiranya bendera diarak secara sebaris, Jalur Gemilang hendaklah mendahului bendera-bendera lain.

Jika bendera diarak secara sederet, Jalur Gemilang hendaklah diletakkan di tengah-tengah di antara bendera-bendera yang lain ataupun berada di hadapan sedikit dari bendera-bendera lain.

Jika Jalur Gemilang dibawa berarak secara terbentang, bahagian kepala bendera hendaklah diusung mendahului perarakan sama seperti jika bendera dibawa dengan tiang bendera.

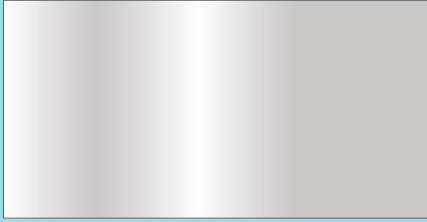
iii) SUSUNAN DAN KEDUDUKAN BENDERA PADA DINDING/TEMBOK BANGUNAN ATAU OBJEK YANG STATIK

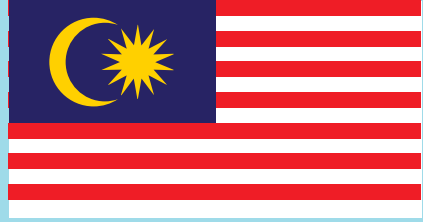
- a. Apabila Jalur Gemilang dipamerkan atau dilukis pada dinding, tembok bangunan atau objek yang statik, bahagian bulan bintang atau kepala bendera hendaklah terletak di sebelah kiri, dipandang dari hadapan.

- b. Apabila Jalur Gemilang dibentangkan di belakang tempat berucap, bendera mestilah dibentangkan tinggi sedikit dan di belakang orang yang berucap.

BENDERA NEGARA PELAWAT

JALUR GEMILANG

Kedudukan dua bendera ketika dipamerkan di dinding

- c. Apabila dua atau lebih bendera dipamerkan pada dinding, keutamaan hendaklah diberikan kepada Jalur Gemilang. Susunannya sama seperti susunan mengibarkan Jalur Gemilang dan negeri-negeri. Di majlis-majlis sempena lawatan negara/rasmi, jika bendera negara pelawat dan Jalur Gemilang dipamerkan, kedudukan bendera negara pelawat ialah di sebelah kiri.

- d. Di deretan gudang/kedai pula, jika dua bendera dipasangkan di Wilayah Persekutuan, Jalur Gemilang mestilah dikibarkan di sebelah kiri pada tiang yang dicondongkan ke arah jalan raya.

- e. Susunan Jalur Gemilang di gedung, kedai, rumah dan pangsapuri hendaklah dikibarkan pada tiang yang dicondongkan ke arah jalan raya.

ALAT-ALAT KEBESARAN DIRAJA

KERIS PANJANG DIRAJA

Alat kebesaran melayu yang sangat dimuliakan ialah keris. Keris Panjang Diraja adalah alat kebesaran negara yang utama dalam istiadat pertabalan. Keris Panjang Diraja adalah Keris Kerajaan dan merupakan tanda kebesaran dan kekuasaan. Keris ini dari hulu hingga ke sarungnya bersalut dengan emas dan di atas sampirnya diterapkan lambang Kerajaan Persekutuan dan lambang 11 negeri-negeri Tanah Melayu. Matanya ditempa daripada besi waja yang diambil dari 11 bilah keris negeri-negeri itu. Hulu keris ini berbentuk tapak kuda dengan hiasan yang merupakan buah jering. Keris ini hanya dibawa oleh Yang di-Pertuan Agong dalam istiadat-istiadat tertentu sahaja.

COGAN AGAMA

Cogan Agama diperbuat daripada perak, panjangnya 155.04 sentimeter berupa sebatang tongkat bulat berhulu besar. Di atas hulu tongkat itu diperbuat anak bulan dengan bintang pecah lima daripada emas. Pada batang dan hulunya diterapkan dengan ayat-ayat suci al-Quran.

COGAN ALAM

Cogan Alam diperbuat daripada perak, panjangnya 162.66 sentimeter berupa suatu bulatan di atas hulu tongkat. Di atas bulatan ini diperbuat anak bulan dengan bintang daripada emas. Di sekeliling bulatan ini diterapkan dengan lambang 11 negeri-negeri Tanah Melayu yang diperbuat daripada emas. Bulatan tersebut ditanggung oleh empat harimau yang berdiri manakala tongkatnya dihiasi dengan enam tangkai padi yang diperbuat daripada emas.

COKMAR

Cokmar ialah tongkat pendek berhulukan kubah yang merupakan alat perang zaman dahulu. Alat kebesaran Cokmar terdiri daripada dua batang dan diperbuat daripada perak dan panjangnya ialah 81.32 sentimeter.

PEDANG, KERIS PANJANG DAN SUNDANG DIRAJA

Pedang, Keris Panjang dan Sundang Diraja ialah tiga senjata melayu yang dijadikan sebahagian daripada alat kebesaran diraja iaitu diambil daripada mata pedang panjang dan sundang zaman purbakala. Keris Panjang dan Sundang Diraja pula disalut dengan perak serta berukir pada hulu dan sarungnya.

PAYUNG UBUR-UBUR KUNING DAN TOMBAK BERAMBU

Payung Ubur-Ubur Kuning dan Tombak Berambu ini juga adalah sebahagian daripada alat kebesaran diraja. Payung Ubur-Ubur Kuning yang diperbuat daripada kain sutera yang bewarna kuning diraja iaitu suatu warna yang dipandang mulia oleh orang melayu dan dikhaskan menjadi lambang kebesaran raja-rajanya. Dipuncaknya dipasangkan anak bulan dengan bintang. Di samping itu, Tombak Berambu yang matanya berlok tiga diperbuat daripada tombak-tombak pusaka dari 11 buah negeri di Tanah Melayu.

TATACARA PENGGANTUNGAN POTRET RASMI

PENGENALAN

Bagi memastikan keseragaman dalam pelaksanaannya di kementerian/jabatan/agensi Persekutuan, Surat Pekeliling Am Jabatan Perdana Menteri Bilangan 3 Tahun 2014: Tatacara Penggantungan Potret Rasmi adalah dirujuk.

Potret rasmi adalah merujuk kepada potret rasmi Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong, Seri Paduka Baginda Raja Permaisuri Agong, DYMM Sultan, DYMM Sultanah, TYT Yang di-Pertua Negeri dan isteri serta YAB Perdana Menteri dan YAB Menteri Besar/Ketua Menteri yang diedarkan oleh Jabatan Penerangan Malaysia bagi digantungkan di kementerian/jabatan/agensi Persekutuan.

Jabatan-jabatan Persekutuan hendaklah menggantungkan potret rasmi di bangunan-bangunan Persekutuan yang terletak di Wilayah Persekutuan dan Bangunan Kerajaan Persekutuan di setiap negeri.

Tujuan penggantungan potret rasmi ini adalah bagi memberi penghormatan dan pemakluman mengenai:

- a) Kedudukan Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong selaku Ketua Utama Negara bagi Persekutuan;
- b) Kedudukan Seri Paduka Baginda Raja Permaisuri Agong hendaklah diberi keutamaan daripada segala orang lain di dalam Persekutuan selepas Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong;
- c) Kedudukan DYMM Sultan dan DYMM Sultanah, TYT Yang di-Pertua Negeri dan isteri selaku orang yang mengambil keutamaan mengatasi orang lain dalam negerinya sendiri;
- d) Kedudukan YAB Perdana Menteri selaku Ketua Kerajaan Persekutuan; dan
- e) Kedudukan YAB Menteri Besar/Ketua Menteri selaku Ketua Kerajaan Negeri.

Semua ketua jabatan di kementerian/jabatan/agensi kerajaan bertanggungjawab untuk memastikan bahawa potret rasmi digantung dengan cara yang betul berpandukan tatacara yang telah ditetapkan. Potret rasmi juga digalakkan untuk digantung di dalam bangunan-bangunan awam dan swasta, bangunan milik persatuan/pertubuhan, ruang perniagaan, bangunan persendirian dan lain-lain.

Pemilihan ruang untuk menggantungkan potret rasmi mestilah menggambarkan penghormatan yang diberikan dan menepati tujuan utama potret rasmi tersebut digantung.

Selain daripada potret-potret rasmi yang dinyatakan di atas, terutamanya bagi kementerian/jabatan/agensi kerajaan dan badan-badan berkanun Persekutuan, potret-potret lain adalah tidak digalakkan untuk digantung.

Potret rasmi hendaklah digantung mengikut susunan keutamaan berdasarkan tiga kategori lokasi seperti berikut:

- a) Lokasi 1 - Wilayah Persekutuan;
- b) Lokasi 2 - negeri-negeri beraja; dan
- c) Lokasi 3 - negeri-negeri tidak beraja.

Bagi kementerian/jabatan/agensi kerajaan, badan-badan berkanun Persekutuan, Pihak Berkuasa Tempatan, badan-badan swasta dan orang perseorangan yang berada di Wilayah Persekutuan, bekalan potret rasmi ini boleh didapati di:

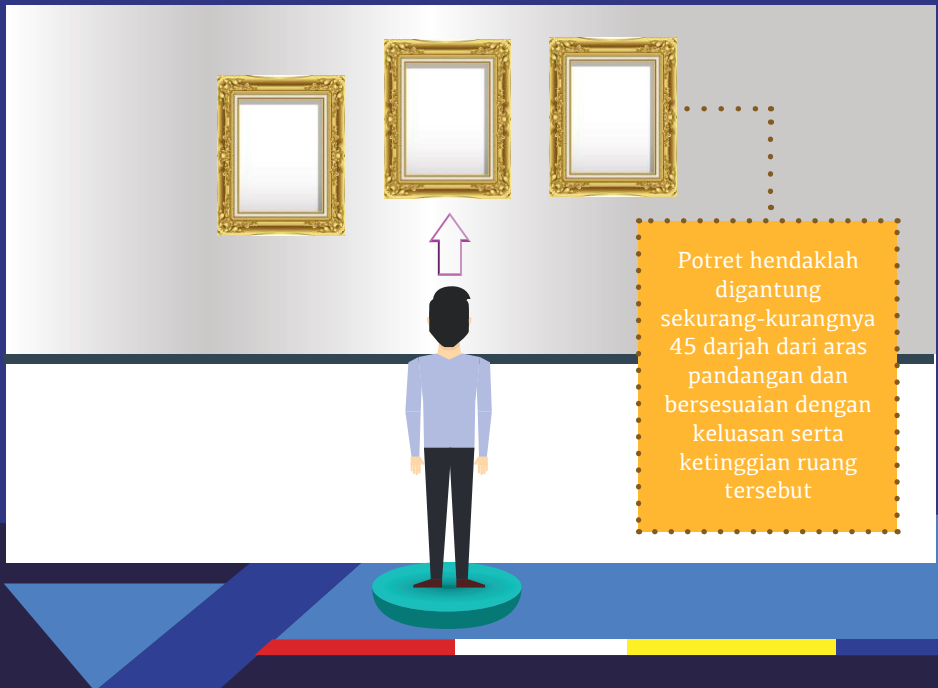
Pusat Sumber dan Fotografi
Jabatan Penerangan Malaysia,
Aras 9, Kompleks KKMM,
Lot 4G9 Persiaran Perdana, Presint 4,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
62100 Putrajaya.

No. Telefon: 03 – 8911 7412

Bagi kementerian/jabatan/agensi kerajaan, badan-badan berkanun Persekutuan, Pihak Berkuasa Tempatan, badan-badan swasta dan orang perseorangan yang berada di negeri-negeri, bekalan potret rasmi ini boleh didapati daripada Jabatan Penerangan Malaysia di negeri masing-masing.

ELEMEN-ELEMEN BAGI PENGGANTUNGAN POTRET RASMI

a) Paras ketinggian untuk menggantung potret rasmi hendaklah bersesuaian dengan ruang agar mudah dilihat.

b) Potret rasmi digantung pada dua aras yang berbeza iaitu:

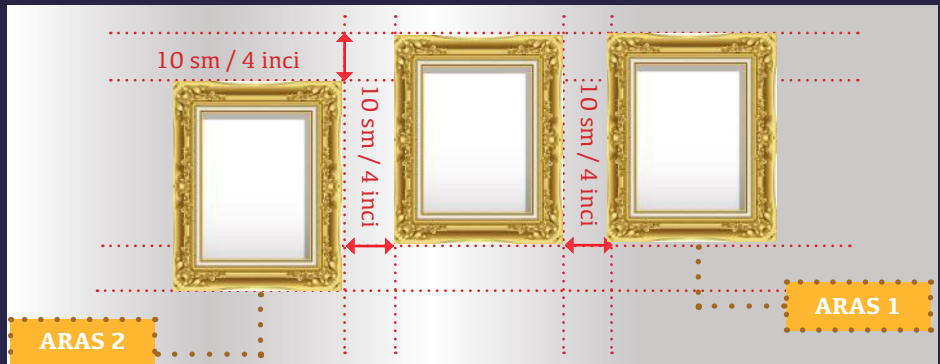
i. Aras 1

- Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong;
- Seri Paduka Baginda Raja Permaisuri Agong;
- DYMM Sultan;
- DYMM Sultanah; dan
- TYT Yang di-Pertua Negeri dan isteri.

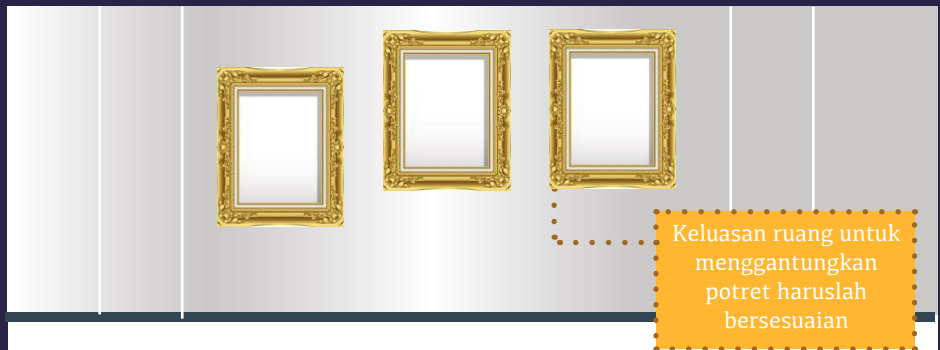
ii. Aras 2

- YAB Perdana Menteri; dan
- YAB Menteri Besar/Ketua Menteri.

Jarak antara potret sekurang-kurangnya 10 sentimeter/empat inci dan jarak antara aras 1 dan aras 2 adalah sekurang-kurangnya 10 sentimeter/empat inci.

c) Keluasan ruang yang bersesuaian dengan saiz potret rasmi.

d) Digantung pada ruang yang mudah dilihat oleh orang ramai/tempat tumpuan orang ramai contohnya di bilik mesyuarat utama, lobi utama bangunan, auditorium dan perpustakaan.

e) Tidak digantung bersama-sama perhiasan/barang-barang yang lain contohnya jam, bunga, gambar perhiasan atau seumpamanya.

Selamat Datang

Barang-barang perhiasan atau seumpamanya tidak boleh digantung bersama-sama atau di sisi/atas/bawah potret rasmi

- f) Tidak digantungkan dalam keadaan terpisah contohnya di antara Jata Negara/logo, pintu, almari, langsir atau seumpamanya.

- g) Sekiranya potret rasmi tersebut digantungkan di dalam satu ruangan yang luas seperti dewan/balai raya, maka potret rasmi tersebut bolehlah digantungkan berasingan namun masih mengikut susunan keutamaannya dan hendaklah bersesuaian dengan ruangan tersebut.

- h) Menggunakan bingkai gambar yang bersesuaian dengan saiz potret rasmi dan dalam keadaan yang sempurna.

- i) Memastikan potret rasmi yang digantung merupakan potret rasmi yang terkini dan dalam keadaan sempurna.
- Potret rasmi hendaklah diganti setiap kali berlakunya pelantikan Seri Paduka Baginda Yang di-Pertuan Agong yang baharu dan pertukaran ini bersekali dengan potret rasmi Seri Paduka Baginda Raja Permaisuri Agong.
 - Potret rasmi Ketua Kerajaan juga haruslah diganti setiap kali terdapat pertukaran Ketua Kerajaan.
 - Bagi potret rasmi yang lama bolehlah disimpan atau sekiranya hendak dilupuskan haruslah dilakukan secara tertutup dan tidak secara terang-terangan.
 - Potret rasmi yang digantung hendaklah dalam keadaan sempurna iaitu tidak dalam keadaan lusuh, koyak atau seumpamanya.

SUSUN ATUR PENGGANTUNAN POTRET RASMI MENGIKUT LOKASI

a) LOKASI 1 Susun atur di Wilayah Persekutuan

YAB Perdana Menteri

Seri Paduka Baginda
Yang di-Pertuan Agong

Seri Paduka Baginda
Raja Permaisuri Agong

b) LOKASI 2 i. Susun atur di negeri-negeri beraja

YAB
Perdana
Menteri

DYMM
Sultan
Negeri

Seri Paduka
Baginda
Yang
di-Pertuan
Agong

Seri Paduka
Baginda
Raja
Permaisuri
Agong

DYMM
Sultanah
Negeri

YAB
Menteri
Besar

ii. Susun atur di negeri-negeri beraja yang tidak mempunyai DYMM Sultanah

- Susun atur potret rasmi di peringkat negeri masih tertakluk kepada protokol negeri masing-masing terutama sekali bagi negeri-negeri yang mempunyai potret rasmi yang lebih kompleks.

c) LOKASI 3

Susun atur di negeri-negeri tidak beraja

Sekalung Penghargaan

Jabatan Penerangan Malaysia menghargai sumbangan yang diberikan oleh semua pihak bagi menjayakan penerbitan buku MENGHORMATI LAMBANG-LAMBANG KEBESARAN NEGARA: JATA NEGARA, JALUR GEMILANG DAN ALAT-ALAT KEBESARAN DIRAJA

- Istana Negara;
 - Bahagian Istiadat dan Urusetia Persidangan Antarabangsa, Jabatan Perdana Menteri (BIUPA, JPM); dan
 - Arkib Negara Malaysia.
-

Diterbitkan oleh:

Jabatan Penerangan Malaysia
Kementerian Komunikasi dan Multimedia Malaysia

Laman Sesawang: www.penerangan.gov.my

E-mel: webmaster@inform.gov.my

Portal: dbook.penerangan.gov.my

B.002 (B.M) NOV 2020 (100.)

Jabatan Penerangan Malaysia

@JPenerangan

Jabatan Penerangan Malaysia

japenmalaysia

t.me/jabatanpeneranganmalaysia

ISBN 978-983-54-0610-2

